לא קא מיבעיא לי כי קא מבעיא לי לאו דכליל תהיה מאי אמר א) רב אהרן לרבינא ת"ש ב)דתניא [א]ר"א אומר כל שהוא כ בכליל תהיה ליתן לא תעשה על אכילתו: **מתני'** ג) כא מנחת כהנים כב ומנחת כהן משיח כג ומנחת נסכים למזבח ואין בהן לכהנים ובזה יפה כח מזבח מכח הכהנים כד שתי הלחם כה ולחם הפנים נאכלין לכהנים ואין בהם למזבח ובזה יפה כח הכהנים מכח המזבח: **גמ'** ותו ליכא והא איכא עולה איכא עורה לכהנים והא איכא כו עולת העוף איכא מוראה ונוצה והא איכא נסכים לשיתין אולי ומאי בזו לאפוקי מדשמואל ד) דאמר שמואל המתנדב יין מביאו ומזלפו על גבי אישים קמ"ל כז דלשיתין אולי מסייע ליה לשמואל דאמר שמואל ה) המתנדב ה) שמן קומצו ושיריו נאכלין: שתי הלחם ולחם הפנים: ותו ליכא והא איכא חטאת העוף איכא דמה והאיכא לוג שמן של מצורע ו) איכא מתנותיו ומאי בזו לאפוקי ממאן דאמר ז) שתי הלחם הבאות בפני עצמן לשריפה אתיין קמשמע לן דבזו יפה כח כהנים לעולם: **מתני'** כל המנחות הנעשות בכלי טעונות שלשה מתנות שמן כח יציקה ובלילה ומתן שמן בכלי קודם לעשייתן ח) חלות בוללן דברי רבי וחכ"א י סולת ט) החלות טעונות בלילה ורקיקן משיחה כיצד מושחן כמין כי י) והשאר נאכלין לכהנים: **גמ'** למעוטי מאי אמר רב פפא כ) למעוטי מנחת מאפה ת"ר ל) [ב]ואם מנחת מרחשת קרבנך סלת בשמן תעשה מלמד שטעונה מתן שמן בכלי קודם לגו"ש קרבנך קרבנך

מה

כי קמיבעיא [לי] לאו דכליל תהיה. ככהן שאכל את אימורין מזבח של כהן מי הוי חייב משום לאו דכליל תהיה כמו כהן שאכל מנחת כהן שחייב משום כליל תהיה. מ"ר ז"ל: **ותו ליכא.** דליהוי כולה למזבח: **הא איכא עולה.** דהויא כולה למזבח: **עורה לכהנים.** ולא חשיב כולה למזבח: **מוראה ונוצה.** דלא קריבי במזבח: **לשיתין אולי.** ולא לאשים והאי לא חשיב למזבח: **ומאי בזו.** דמשמע בזה (א) למזבח ולא אחר: **לאפוקי מדשמואל דאמר מזלפו לאשים.** דהוה למזבח וקאמר דזה כלה כולה למזבח ולא יין ומתניתין דקתני בזה יפה כח מזבח דאתי כולה למזבח ולא אחר: **מסייעא לשמואל** (ב) **קומצו.** יקומצו אזיל למזבח ושיריו לכהנים דבזה יפה כח שניהם והיינו דקתני מתניתין בזה יפה כח מזבח לאפוקי שמן דיפה בו כח שניהן: **ותו ליכא.** מידי דהוי כולו לכהנים: **איכא דמה.** דכתיב (ויקרא ה) והזה מדם החטאת על קיר המזבח: **איכא מתנותיו.** לבהונות דלא הוה כוליה לכהנים: **לאפוקי ממאן דאמר שתי הלחם הבאות בפני עצמן.** ז) (מי ז') שיתנדב שתי לחם לשני הלחם בלא שני כבשים אפילו הכי של כהנים הן ולא אתו (לשירים) לשריפה. ע"א שתי הלחם הבאות בפני עצמן כגון שלא היו (ג) כבשים ח] שנאבדו וקאמרי' לעיל בפרק התכלת (דף מו:) יונפו ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה ופליגי אמוראי התם דאיכא למ"ד לאכילה ט] הויין ואיכא למ"ד לשריפה אתיין כ"ש. ע"א לאפוקי ממ"ד מדר"ע דאמר י) שתי הלחם הבאות בפני עצמן בלא כבשים י] וכו' ט) דסבר הכבשים אין מעכבין את הלחם: **קמ"ל בזו.** בשתי הלחם ובלחם הפנים יפה כח כהנים לעולם דאפילו באות בפני עצמן לעולם יפה כח כהנים ולאכילה י) אתיין מעיקרא (אבל אין נאכלין וטעונין צורה ולא מ"ה): **מתני' כל המנחות הנעשות בכלי.** שרת כגון מנחת מחבת ומרחשת טעונות ג' פעמים מתן שמן: **יציקה ובלילה ומתן שמן.** שבתחילה הי' נותן השמן בכלי קודם נתינת הסלת ואחר כך נותן עליו את הסלת וחוזר ונותן שמן לבלול בשמן וחוזר ונותן עליה שמן לקיים מצות יציקה לאפוקי מנחת מאפה שאין כל מעשיה בכלי שהרי נאפת בתנור שאין טעונה יציקה אבל אידך ב' מתנות צריכה. ואע"ג דבמתני' תני יציקה תחילה אפ"ה אינה אלא באחרונה והכי משמע מתני' כשעה שעושה יציקה צריך שתהא הבלילה נעשה כבר וקודם בלילה תהא מתן שמן שבכלי קודם לעשייתה. מ"ר ז"ל: מנחת הסלת לא היה בה חלות דבעודה סולת נקמצת: **חלות.** של מנחת מאפה ושל מחבת ומרחשת בוללן בשמן לאחר שנעשו חלות לאחר אפייה דברי רבי: **וחכמים אומרים סלת.** בוללן: **החלות.** שבמנחת מאפה טעונות בלילה לרבנן סלת ולרבי חלות: **כיצד מושחן.** לרקיק: **כמין כי.** יווני שבלשונינו קורין לכ"ף שלהן כי שהיה נוטל מן השמן באצבעו כמין כ) כי יווני: **והשאר.** שמן נאכל לכהנים: **גמ' ת"ר סלת בשמן תעשה.** משמע שתהא הסלת ניתנת בשמן מלמד שטעונין מתן שמן בכלי קודם לכל דבר ואחר כך נותן הסולת על גביה. והאי קרא במנחת מרחשת כתיב וה"ה למחבת ולשאר מנחות: **קרבנך.** דבתרוייהו כתיב קרבנך במחבת ובמרחשת:

רש"י כת"י

לא קא מבעיא לי. דודאי חייב שהרי זר הוא אצלה: **כי קא מבעיא לי לאו דכליל תהיה.** מי קאי נמי אכל הנקטרים או דלמא אמנחות לחודייהו: [**גמ'**] **ותו ליכא.** מידי דכוליה למזבח דקתני מתני' בזה יפה כח המזבח: **איכא מוראה ונוצה.** שאין ניתנין על המזבח אלא אצל המזבח: **לשיתין אולי.** שהיה לול קטן במזבח ובו יורד היין לשיתין כדתנן במס' סוכה בפ' החליל ל): **מאי בזו.** יפה כח דקתני במתני' למה ליה למתנייה כלל פשיטא דהא לא מספקי לן כלל מידי דאצטריך מתני' למעוטי דהא כל הנאכלים כתיבי בקרא: **המתנדב יין.** בלא קרבן: **מזלפו על גבי האשים.** על האש דהשתא הוי כוליה למזבח קמ"ל דלא הוי כוליה למזבח אלא מנסכו כשאר נסכים ויורדין לשיתין: **מסייע.** מתני' לאידך מילתא דשמואל דאמר שמואל המתנדב שמן קומצו ומקטיר הקומץ: **ושיריו נאכלין.** דלא הוי כוליה למזבח ושאני ליה לשמואל בין שמן דמצי קמיץ ובין יין דלא מצי קמיץ: **והאיכא חטאת העוף.** דכוליה לכהנים: **איכא דמה.** למזבח: **והאיכא לוג שמן של מצורע.** דכוליה לכהנים: **מתנות.** על הפרכת דכתיב מ) והזה מן השמן באצבעו [שבע פעמים לפני ה']: **לאפוקי ממאן דאמר.** בפ' התכלת נ) שתי הלחם הבאות בפני עצמן כשאין להם כבשים לשריפה אתיין ולא לאכילה קמ"ל דבזו יפה כח כהנים לעולם: **מתני' הנעשות בכלי.** מפרש בגמרא למעוטי מאי: **קודם לעשייתן.** נותן תחלה שמן בכלי ונותן סולת עליה ולשה בפושרין ונותן שמן עליה ובולל וחוזר ונותן עליה שמן לקיים מצות יציקה: **והחלות בוללן.** למנחת מחבת ומרחשת כשהן חלות אפויות בוללן שחוזר ופותתן ונותן שמן לבוללן: **וחכמים אומרים.** כשהן סולת בוללן: **החלות.** בוללן ורקיקין מושחן. השתא מיירי במנחת מאפה: **מושחן.** שלימים: **כי.** אות יוונית ועשויה כמין טית כהפרשת גודל מאצבע: **ושאר.** השמן נאכל לכהנים: **גמ' הנעשות בכלי** למעוטי מאי: **למעוטי מנחת מאפה.** (דבמחבת) [דבתנור] נאפית תחילה ומיציקה ממעטו לה כדמפרש לקמן (עה.): **בשמן תעשה.** משמע בתוך השמן תנתן אלמא טעונה ליתן שמן תחילה קודם לעשייתה ובמנחת מרחשת כתיב וגמרינן קרבנך נאמר כאן קרבנך במרחשת ונאמר קרבנך במחבת ס). במנחת מחבת כתיב בלילה ויציקה ולא כתיב בה מתן שמן שבתחילה ובמרחשת כתיב מתן שמן ולא כתיב בלילה ויציקה וגמרינן הך מהך:

קים לן אזהרה במעילה אלא מתרומה אבל אלאו דזר לא יאכל כי קודש הם לא לקי כיון דלא חזי לכהנים והא דנקט הכא לאו דזרות ולא קאמר לאו דמעילה לישנא דקרא נקט ומיהו קשיא לפירוש זה מהא דתניא התם ט) כל חלב וכל דם לא תאכלו מה חלב לוקה שלש אף דם לוקה שלש ופריך מאי שנא חלב דלוקה שלש דאית ביה הלין תרי לאוין דאמרינן ולאו דזרות דם נמי לילקי שלש דאית ביה הלין תרין לאוין דאמרינן ולאו דזרות ומשני איצטריך סד"א הואיל ואימעיט דם מטומאה אימעיט נמי דם מזרות קמשמע לן הקישא ואי זרות היינו לאו דמעילה הא בהדיא אימעיט דם מטומאה וממעילה בסוף כל הבשר (חולין קיז.) ובקונטרס לא גריס התם מטומאה אלא ממעילה ויש לפרש דהכי קאמר ס"ד אמינא הואיל ואימעיט ממעילה פירוש מקרבן מעילה אימעיט נמי מזרות כלומר ממלקות דלאו דמעילה דנפיק מוכל זר קמ"ל היקישא דכי ממעטינן דם בסוף כל הבשר היינו דווקא מקרבן מעילה ולא ממלקות והא דלא אמרינן איפכא דמיעוטא למלקות והיקישא לקרבן משום דהיקישא גבי לאו כתיב אבל אי גרסינן לטומאה קשה מה ראית למעט טומאה ולרבות זרות אימא איפכא ומיהו בכל ענין צריך טעם דעל כרחין אמת הוא דממעטינן טומאה ומרבינן זרות וי"ל משום דהיקישא דכל חלב וכל דם גבי זרות דהכל זרים אצל חלב ודם אבל סתם בני אדם טהורין וא"ת ואי דמפרשינן דלאו דזרות הוא לאו דוכל זר לא יאכל כי קודש הם תקשי לן דלילקי נמי אלאו דמעילה וי"ל דלא חשיב לאו דמעילה משום דלא חשיב אלא לאוי דלא שייכי אלא בחלב ואימורין אבל לאו דמעילה שייך אף בבשר ובקדשי בדק הבית ועוד דשייך נמי בבהמה בלא אכילה והא דפריך התם לעיל דליחייב נמי משום כי קודש היינו משום דהתם חשיב לאו דנותר ולא שייך בחלב טפי מבשאר בשר וא"ת ולרבנן דפליגי התם בכריתות (דף ד:) עליה דרבי יהודה וממעטי דם מזרות אם כן בסוף כל הבשר (חולין דף קיז.) דחשיב חומר בחלב מבדם ליחשוב לאו דזרות וי"ל דבפלוגתא לא קמיירי וא"ת אמאי לא חשיב בכריתות (דף ד:) לאו דחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכול לא תאכלוהו (ויקרא ז) וי"ל דלאו בעניינא דקדשים כתיבא כי הני דהתם ומיהו קשה דלילקי משום לאו דהכא דכל שהוא בכליל תהיה הרי הוא בבל תאכל וי"ל דפלוגתא היא הכא אי נמי הוי לאו שבכללות: **ובזה** יפה כח כהנים מכח המזבח. אע"ג דאיכא כבשים בהדי לחם ובזיכי לבונה בהדי לחם הפנים מגופו מיהא ליכא למזבח: **והאיכא** עולה. וא"ת והאיכא לבונה דאמרינן בפרק בתרא (לקמן קו:) האומר הרי עלי למזבח יביא לבונה שאין לך דבר שקרב כולו למזבח אלא לבונה וי"ל דלא מיירי הכא אלא במידי דחזי לאכילה ולהכי לא חשיב נמי עצים לרבי: **לאפוקי** מדשמואל כו'. עיקר מילתא בפרק התודה (לקמן נא:) ופריך עלה טובא והא דלא פריך מהכא לפי שאינו אלא מייתור משנה ומהאי טעמא נמי לא מייתי התם סייעתא מהכא אהכיא דשמואל והתם מוכח טעמא דשמואל משום דבר שאין מתכוין: **קומצו** ושיריו נאכלין. ס) [אבל] יין גלול הוא ואי אפשר לקומצו: **איכא** מתנות.[א] פירוש מתנות על הפרוכת ולא משמע כן בהקומץ רבה לעיל (דף כז:) דאמר שבע הזאות שבפנים ושבמצורע מכלל דשל מצורע לא הוי בפנים ועוד תנן בסוף נגעים בא לו אצל מצורע לשער נקנור נתן מן הדם על תנוך נטל מלוג השמן וילך וטבל והזה ז' פעמים כנגד בית קדשי הקדשים כו' בא לו אצל מצורע כו' מדלא קתני בא לו להיכל משמע שבעזרה עומד ומדקדק תני בא לו אצל מצורע משמע שלא היה עומד בשער ניקנור: **למעוטי** מנחת מאפה.[ב] לא מיקרי נעשית בכלי דקסבר אין תנור מקדש:

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פי"ח מהלכות מעה"ק הלכה כ:

כא ב מיי' פי"ב מהל' מעה"ק הלכה ט:

כב ג מיי' פי"ב שם הלכה ד:

כג ד מיי' פי"ב מהל' מעה"ק הלכה א:

כד ה ו מיי' שם פי"ב הלכה ג:

כה ז מיי' שם פט"ו הלכה יד:

כו ח מיי' שם:

כז ט מיי' פי"ג מהל' מעה"ק הלכה ה:

כח י כ מיי' שם הלכה ח [ופ"ט הל' י"א]:

תורה אור השלם

א. וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל: ויקרא ו טז

ב. ואם מנחת מרחשת קרבנך סלת בשמן תעשה: ויקרא ב ז

מוסף רש"י

איכא מוראה ונוצה. שזורקין אצל המזבח ונבלעין במקומן כדאמרינן במסכת יומא בפרק קמא (דף כא.) (להלן קו.). **ומזלפו על גבי אישים.** יליף זה, זה יין הבא בפני עצמו דאינו הבא בגלל זבח כתיב הסך נסך שכר. לשון שביעה, לשון שכרות, פיהא גרמא על גבי האמה כשפוקקין את השיתין כדאמרינן במסכת סוכה (דף מח:) (זבחים צא:). **המתנדב שמן קומצו.** ומקטיר הקומץ ושיריו נאכלים (שם). **שתי הלחם הבאות בפ"ע.** אליבא דר"ע דאמר כבשים אין מעכבין את הלחם (לעיל מו.).

שיטה מקובצת

א] אמר ליה רב: ב] איכא מתנות. דכתיב והזה מן השמן באצבעו שבע פעמים תימה מאי קאמר דאין הזאה זו ע"ג המזבח ומאי יפוי כח הוא זה למזבח ומה שפי' רש"י שהי' מזה על הפרכת לא דק שהרי בעזרה היה עומד והיה מתכוין להזות ע"ג הפרכת כדאיתא במס' נגעים: ג] לעשייתן והחלות: ד] החלות טעונות בלילה כו'. פרש"י השתא מיירי במנחת מאפה תנור ואמר השר מקוצי דבחנ' אמר דמיירי במנחת מאפה שהרי רבי דאמר [ושאר מנחות חלות] [החלות בוללן] היינו משום דיליף להו ממנחת מאפה ורבנן דאמרי סולת לפי שבולין ממנחת סולת' [ולפי] דבריו ניחא בין לפר בין לפר לכך נראה לו לפרש החלות טעונות בלילה בכל המנחות מיירי לפי דבריו כדאיתא ליה והא דתנא החלות משום דבעי להו למיתנא הרקיקין במשיחה: ה] כי והשאר השמן: ו] תיבות ואם מנחת מרחשת קרבנך נמחק: ז] שמתנדב: ח] כבשים לצבור ותיבת שנאבדו נמחק: ט] אתיין ותיבת הויין נמחק: י] תיבת וכו' נמחק: יא] פירש בקונטרס: יב] דבה היא נאפית בתנור:

מסורת הש"ס

א) מכות יח., ב) תוס' זבחים פ"ה ע"ב, ג) לקמן קו:, ד) זבחים נא., ה) שם, ו) לעיל מו:, ז) ל"ק מ"ז דהכהדה אמרי' לעיל דף מו. דשתי הלחם אין באין בנדבה בין יחיד בין צבור וע"ש, ח) לעיל מה:, ט) נ"א דסבר כי את הלחם אבל אין נאכלין וטעונים עיבור צורה קמ"ל כו', י) אתיין מעיקרא הס"ד והא"ל נדפסת ל"ק, כ) נ"א ועשויה כמין. ל"ק, ל) [נ"ל כפי' לולב ועיבה דף מח.], מ) ויקרא יד, נ) לעיל מו:, ס) ויקרא ב, ע) כריתות ד:, פ) ל"ק.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומאי בזו דמשמע בזה יפה כח למזבח ולא באחר: (ב) ד"ה מסייעא לשמואל דאמר קומצו: (ג) ד"ה לאפוקי וכו' שלא היו לו כבשים וכו' לאכילה הויין כמות שהן ואיכא למ"ד לשריפה אתיין כמות שהן ע"כ:

רבינו גרשום

לא מיבעיא לי. דכהן גבי אמורין כזר דמי: איכא מוראה ונוצה. דלא קרבה: לשיתין אולי. ולא להקטרה: המתנדב שמן בפני עצמו: קומצו יקמצנו: איכא מתנות. שהיה מזה מן השמן: שתי הלחם הבאות בפני עצמן כשאין להם כבשים. (ואפ"ה כן א) לעולם של כהנים הם: לאפוקי ממאן דאמר בפרק התכלת לשרפה אתיין: כל המנחה הנעשה בכלי שרת. מנחת מחבת ומנחת מרחשת: טעונות ג' פעמים מתנות שמן. נותן שמן בכלי קודם לעשייתן קודם לנתינת הסולת ואח"כ נותן הסלת על גבי השמן וחוזר ונותן שמן ע"ג הסלת ובוללה ולשה ואופה ופותתה וחוזר ויוצק עליה שמן וקומצה: וחלות של מנחת מאפה בוללן בשמן כשהן חלות דברי רבי וחכ"א כשהן סלת בוללן. חלות של מנחת מאפה טעונין בלילה לר' כשהן חלות. לרבנן כשהן סלת. ורקיקין משיחה. כיצד מושחן לרקיקה כמין כי יווני. כאות כי יווני אות היא כעין זה והשאר של שמן נאכל לכהנים: מלמד שטעונה מהן שמן בכלי קודם לכל דבר. והדר סלת בשמן ע"ג השמן תעשה. קרבנך כתיב במחבת וכתיב קרבנך במרחשת. כאן במרחשת כתב סלת בשמן תעשה דהיינו מתן שמן בכלי:

א) נראה דל"ל קמ"ל דלעולם של כהנים הם ואפי' בכה"ג ולאפוקי ממ"ד וכו'.